

Terezínská iniciativa 58

ČASOPIS MEZINÁRODNÍHO SDRUŽENÍ

únor 2012

Přemysl Sobotka, 1. místopředseda Senátu Parlamentu ČR,
Miroslava Němcová, předsedkyně Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR,
Dagmar Lieblová, předsedkyně Terezínské iniciativy,
a Karel Holomek, předseda Společenství Romů na Moravě,
přednesli v pátek 27. ledna projevy na setkání v Senátu u příležitosti

**DNE PAMÁTKY OBĚTÍ HOLOCAUSTU
A PŘEDCHÁZENÍ ZLOČINŮM PROTI LIDSKOSTI**

DEN PAMÁTKY OBĚTÍ HOLOCAUSTU A PŘEDCHÁZENÍ ZLOČINŮM PROTI LIDSKOSTI

Slavnostní shromáždění zahájil uvítáním přítomných Jiří Daníček, předseda Federace židovských obcí v České republice. Po něm následovaly proslovy Přemysla Sobotky, 1. místopředsedy Senátu Parlamentu ČR, a Miroslavy Němcové, předsedkyně Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR, Dagmar Lieblové, předsedkyně Tereziánské iniciativy, a Karla Holomka, předsedy Společenství Romů na Moravě.

Lukáš Klánský zahrál na klavír skladby Felixe Mendelssohna-Bartholdyho a Frédérica Françoise Chopina.

Závěrečné slovo Jiřího Daníčka ukončilo setkání, které uspořádala Federace židovských obcí v ČR, Nadační fond obětem holocaustu a Senát Parlamentu ČR.

Přemysl Sobotka:

Jsem velice rád, že jsme se zde dnes sešli, tak jako každý rok, abychom na jedné straně uctili památku obětí holocaustu a na straně druhé si s hořkostí uvědomili, že tyto miliony obětí zrůdného nacistického režimu mohou mít kdykoliv dlouhou řadu následovníků, protože nenávisť, fanatismus a také antisemitismus stále nezmizely ze světa historii nepoučitelného lidského rodu.

Valné shromáždění vyhlásilo Den památky obětí holocaustu v listopadu roku 2005. A již v roce 2006 jsem měl tu čest se tady v Senátu s vámi sejít a tento významný den si připomenout. Dámy a pánové, letos se zde scházíme po sedmé.

Již při svém prvním vystoupení jsem tady prohlásil, že nám nezbyvá než burcovat všechny slušné lidi k aktivnímu odporu proti všem formám zla a demagogie, které se staví proti základním principům humanismu a demokracie, a že i z malých a zdánlivě marginálních projevů obhroublosti a netolerance k názorům a životu druhých může vyrůst zlo do katastrofálních rozměrů. Mějme to proto vždy na paměti.

Když došlo 27. ledna 1945 k osvobození nacistického vyhlazovacího koncentračního tábora Osvětim a neodvratně se blížil konec hitlerovského režimu, optimisté byli přesvědčeni, že se lidstvo ze svých chyb - především z těch, které nacisty přivedly k moci a potom k vyvolání světové války - poučí. Bohužel tento druh společenského optimismu stále nevychází a moje věty z ledna 2006 platí - bohužel - s nemenší naléhavostí dál. To se týká i antisemitismu, který dostává stále nové podoby a nové ochránce či pasivní diváky, kteří tak opět a znova naplňují slova britského konzervativního filozofa a politika Edmunda Burkeho z 18. století, že „k vítězství zla stačí pouze to, aby dobří lidé nic nedělali“.

V minulých letech jsem se zde několikrát zmiňoval o neonacistických skinheadech. Na tuto kritiku holých lebek ochotně slyší různí levicoví aktivisté a liberální intelektuálové. Je však zajímavé, že titíž lidé již kupodivu neslyší na kritiku náboženských fanatiků, kteří produkují ještě mnohem větší míru nenávisť a dokáží ji již veřejně prezentovat i na území naší republiky, aniž bych zaznamenal u těchto lidí stejné pobouření jako u činnosti mladých neonacistů. Zvláště zářející je to v západní Evropě, která se chlubí svými vyspělými demokratickými systémy.

V roce 2010 jsem navštívil Izrael právě v době, kdy tam došlo k řízené provokaci s tureckou lodí při pokusu o narušení blokády Gazy, ve které jak známo vládou teroristé z Hamásu, kteří často ostřelují izraelské území raketaми. Mediální kampaň ve prospěch těchto provokatérů mne tehdy dost zaskočila a připomněla mi rok 1938, kdy nacisté měli často větší mediální šikovnost než demokraté. Jedni z prvních, kdo pocítil důsledky toho na vlastní kůži, jsme potom byli my zde v srdci Evropy.

Povinností demokratů je nesmlouvavě odmítat všechny ty, kterým je cizí lidská svoboda a z neúcty k ní jsou ochotni hlásat netoleranci, nenávisť a lež jako své desatero. Rozhodně nejsou na místě žádné ústupky vůči nim.

Za jeden z dokladů toho, že v tomto směru Senát dělal a dělá užitečnou práci, je jistě i skutečnost, že v prosinci roku 2006 jsme přijali na jednání našeho pléna Deklaraci proti zpochybňování holocaustu. Rád bych zdůraznil, že ani já ani Senát jako celek otázku holocaustu či antisemitismu nechápeme jako nějakou konjunkturální příležitost k zviditelnění a blýsknutí se před televizními kamerami.

Měli bychom mít na paměti - a opět to nezmiňuji poprvé - že například současné ekonomické potíže, dluhová krize, nikoliv pozitivní výhledy do budoucnosti, jsou živnou půdou pro demagogy a populisty všeho druhu. Ne náhodou se objevují víc než dřív rasově motivované kriminální činy, ne náhodou se aktivizují všichni ti, kterým je otevřená demokratická společnost cizí.

Nebudme proto pasivní ani k jakýmkoliv novým formám mnichovské mentality. V opačném případě by se například uctívání obětí holocaustu stalo jen pouhou formalitou bez potřebného výsledku...

Miroslava Němcová:

Ptáme se často, zda otázka holocaustu je časově omezené téma, které je aktuální jen do doby, než odejde poslední účastník, poslední člověk, který měl být vyhlazen podle jakýchsi - v uvozovkách - měřítek? Je to problém společnosti spojený jen s určitým časovým obdobím, s určitým poznáním, či spíše nepoznáním?

To jistě není pouze řečnická otázka. My dnes vnímáme šoa v největší míře ve spojení s druhou světovou válkou, s nacismem, s koncentračními tábory. Ale jak často říkáme - historie se bohužel opakuje. A proto snaha některých hnutí, lidí či stran zbavovat se protivníků masovým a až technicky zruďným procesem není ohraničena jen konkrétním dějinným obdobím. Dělá se v různých etapách a bojím se, že je v části lidské společnosti latentně, uvnitř přítomná.

Proto chápu dnešní setkání i událost, již si připomínáme, jako příležitost uvědomit si hloubku toho, co se stalo, i stále přítomné riziko nějaké formy antisemitismu, rasismu, nesnášenlivosti v dnešním světě. Osvobození Osvětimi v lednu 1945 otevřelo naplno bránu poznání, kam až může dojít zruďnost některých myšlenkových a politických směrů. Ostatně, všichni známe řadu knih přeživších vězňů z Osvětimi, např. Oty Krause a Ericha Kulky, kteří svou zprávu o svém osudu nazvali Továrna na

smrt. Kdo ji znáte, dáte mi jistě za pravdu, že jen máloco překoná jejich svědectví, s jakým pečlivě a výstižně, a přitom až mrazivě dokumentárním způsobem zdokumentovali jednu z nejhorších etap světových dějin.

Ale je dobré připomenout i druhý pól této historické etapy. Tedy lidi a činy, které zůstávají nadějí pro nás i všechny budoucí generace. Nedávno měl v Praze světovou premiéru film Nickyho rodina, který ukazuje sílu jedince v době, která přinášela utrpení celému světu, Židům zvláště.

Příběh sira Nicolase Wintona ukazuje, co je možno dělat pro záchranu lidí i lidství i v nejsložitějších podmínkách. A i pro naše dnešní setkání jsou důležitá slova 102 letého sira Wintona, zachránce 669 židovských dětí, které by jinak skončily s rodiči v plynových komorách koncentračních táborů. Na závěr filmu, po premiéře, řekl zhruba toto: „Uvědomil jsem si, jak důležitá, snad nejdůležitější v našem životě, jsou dvě slova: Etika - bez níž nelze vymyslet ani uskutečnit to, co by vedlo k opravdu dobrému výsledku.

A druhé slovo je kompromis, který je v životě někdy nesmírně těžký, ale bez něj nelze dojít k rozhodnutím, která by byla užitečná a trvalá.“

Dnes nechci klást důraz na potřebu kompromisu, protože ve vztahu k ničivé, zruďné, fašistické, totalitní a nenávistné ideologii kompromis nehledáme, nechceme hledat a principiálně hledat nemůžeme. Ale důraz na etickou rovinu našeho uvažování o minulosti, současnosti i budoucnosti a zejména důraz na etiku ve vztazích mezi lidmi i národy je to, co nám má být vodítkem pro všechna dnešní i budoucí rozhodování.

Dagmar Lieblová:

Koncem minulého roku jsme si připomínali počátek deportací českých židů. První transporty odcházely z Prahy, ale brzy po Novém roce 1942 to byly kromě Prahy i transporty z dalších měst protektorátu: 18., 22. a 26. ledna z Plzně, 28. ledna z Brna, 22. a 26. února z Kladna, 18. března z Českých Budějovic a pak z dalších a dalších měst; možná, že si tam letos vzpomenu, že tehdy jejich židovští spoluobčané, muži, ženy i děti odcházeli a nikdy se nevrátili. Někde spojili vzpomínku na datum

deportací s tím dnešním, 27. lednem. Je už všeobecně známo, že o tomto datu byl v roce 1945 osvobozen koncentrační a vyhlazovací tábor Osvětim a že je to den, který se z rozhodnutí Valného shromáždění OSN od roku 2005 připomíná jako Mezinárodní den památky obětí holocaustu.

V tento den se již po několikáté koná pamětní shromáždění v tomto slavnostním sále, kam jsme zváni my, pamětníci, a kde vždy někdo z nás, bývalých vězňů, ve svém projevu připomíná osudy Židů a Romů. Protože co znamená Osvětim, Auschwitz, Birkenau či Březinka - ať už užijeme kterékoli z těchto jmen - jsme my poznali z vlastní zkušenosti. A tuto zkušenost si neseme v sobě po celý život všichni, kdo jsme tímto táborem prošli, ať máme na předloktí vytetované číslo či nikoli, ať jsme tam strávili dlouhé měsíce, několik týdnů či pár dní. Neseme ji v sobě, ačkoliv už od té doby uplynulo tolik let, bezmála tolik, kolik obnáší délka lidského života. Vždyť naše děti jsou nyní starší, než byli tenkrát naši rodiče a našim vnukům je mnohdy více let, než bylo tenkrát nám.

Každý z nás - jak nám říkají, pamětníků - má za sebou vlastní prožitky, vlastní osud. Společné máme to, že jsme se na jaře 1945 dočkali někde osvobození, v Bergen-Belsenu, Dachau, Mauthausenu, Terezíně či jinde, že jsme přežili a dožili se dnešních dnů. Jsme-li mezi sebou, nemusíme si o tom, co jsme prožili, vyprávět, všichni to dobře známe. Avšak

o tom, co to byl holocaust, o tom, jak poznamenal naše životy, hovoříme s žáky a studenty ve školách v Česku i v cizině, s dospělými na besedách, na seminářích učitelů v Památníku Tereziín, poskytujeme interview mediím a konzultace vysokoškolákům, připravujeme bakalářské i jiné práce na téma holocaustu atp. Jsme si vědomi toho, že pro dnešní generaci, konečně nejen pro mladé lidi, ale už i pro dnešní šedesátníky, je 2. světová válka, šoa, dávnou historií. Přesto, či právě proto považujeme za svou povinnost o tom mluvit. Věříme, že tím snad alespoň zčásti přispějeme k tomu, aby lidé pochopili, v čem je nebezpečí rasismu, antisemitismu a xenofobie.

Nebude však bohužel už asi dlouho trvat, čas ubíhá neúprosně, a pak už po nás opravdu zbudou jen napsané vzpomínky, natočená videa, historická pojednání. A v učebnicích dějepisu se možná bude psát i o osvobození Osvětimi, ale bude to o něčem z dávné minulosti, něco jako o zrušení otroctví či dobytí Bastily.

V naší zemi je 27. leden významným dnem, Dnem památky obětí holocaustu a předcházení zločinům proti lidskosti. Holocaust už je, a doufejme, že navždy zůstane, minulostí. Avšak předcházení zločinům proti lidskosti zůstává aktuální i v současnosti a zůstane to asi nezbytné a bude to zapotřebí i v budoucnu. To už však není a nemůže být úkol jen pro nás, pamětníky, ale bude to úkolem a povinností i pro vás všechny ostatní.

Karel Holomek:

Je mou radostnou povinností poděkovat Federaci židovských obcí v České republice a Nadačnímu fondu obětem holocaustu, jež jsou organizátory dnešní sešlosti, za přizvání Romů, za něž snad mohu nyní promluvit. Je to pro nás, Židy i Romy a všechny slušné lidi, symbolika společného úsilí k prosazování názorů o našem společném díle směřujícím ke kultivaci společnosti a rozvoji demokracie, které by se bez obhajoby lidských práv a památky na holocaust staly jen pouhou fikcí.

Obvykle na tomto místě a při této příležitosti se zdůrazňuje, jak nám reflexe těchto smutných událostí holocaustu a šoa nefunguje. Ne, že by to nebyla pravda. Dokonce bych řekl, že to horší být ani nemůže.

Ale já chci být dnes vyloženě pozitivní a porušit tuto tradici. Chci připomenout malou událost, která se udála před týdnem v Brně v Muzeu romské

kultury při vernisáži výstavy plakátů o paměti holocaustu. Organizátorem této soutěže byl Evropský institut odkazu šoa a této mezinárodní soutěže se jen v ČR účastnilo na 77 studentů z různých univerzit a podalo 149 návrhů. Heslem bylo „Historie se nesmí opakovat! (History can't be repeated!)“. Ve mně tato malá událost, která ovšem má své podoby na nejruznějších místech Evropy, evokuje myšlenku, že nemusí být tak zle.

Můžeme snad věřit a předpokládat, že tato mladá generace dnešních dvacátníků a pětadvacátníků bude rozhodovat o naší budoucnosti podle svých představ, které nám touto výstavou a těmito plakáty naznačila. Bylo by to skvělé, ač mnohým z nás to může znít jako pohádka.

Dovolu, abych vám načrtl její obrysy, které, pravda, mohou být zrovna tak pravdivé jako neskutečné. Budiž mi odpuštěno, že tyto vznešené prostory zaslechnou z mých úst docela provokativní vizi konce té pohádky. Očekávám totiž, že tato generace vypráská lumpy a darebáky, kteří se usídlili napříč celou společností od vlády a parlamentu počínaje až po davy skandující na severu Čech neudržitelná hesla proti „nepřizpůsobivým“, davy, které zapomněly na poučení z historie a začínají nám podezřele hnědnout, dokonce vedle některých autorit i z nejvyšších míst.

Ve Francii se „nepřizpůsobivým“ dnes v rámci předvolebního boje říká „nežádoucí“ a politici i tentokrát přesně ukazují na viníka, kterým je dnes Rom. Je až s podivem, jak i dosud demokracie,

označované za vyspělé, v okamžiku potíží a jejich řešení sahají k omezování demokratických principů a neudržitelných populistických frází, které veřejnost ráda vítá s potleskem.

Vivien Redingová z Bruselu volá: „**Diskriminace na základě etnického původu nebo rasy nemá v Evropě místo!**“

Ta pohádka může mít šťastný konec, vydrží-li mladí lidé ve svých předsevzetích. My starší jim dodáme poznání z historie o pravých důvodech, které vedou na scestí. To je naše společná cesta, z níž nesmíme nic slevit!

V Senátu fotografoval Michal Stránský

Brno 26. 1. 2012

V brněnské Merhautově ulici stojí velká školní budova. Před 70 lety v ní bylo shromáždění brněnských židů před transporty do Tereziína. V prostorné tělocvičně se na zemi na slammících tísnili mladí i staří a chystali se na cestu, ze které pro většinu nebylo návratu. Letos 26. ledna byla tělocvična opět plná lidí, tentokrát především žáků, studentů a pedagogů škol z Brna i okolí, představitelů Krajského úřadu Jihomoravského kraje, magistrátu města Brna a skupiny pamětníků. Všichni se sešli u příležitosti *Dne památky obětí holocaustu a předcházení zločinům proti lidskosti* i ke vzpomínce na zahájení deportací. V úvodu bohatého programu zapálila svíčky Bedřiška Felixová, která tenkrát jako sedmiletá holčička odcházela z těchto míst do Tereziína. Po několika proslovech následoval bohatý program. Byla položena kytičce k pamětní desce, vystoupení pěveckých souborů a četbu z knihy Eriky Bezdíčkové *Moje dlouhé mlčení* vystřídaly vzpomínky pamětníků, kteří odpovídali na dotazy žáků. Kolem celé tělocvičny byly vystaveny výtvarné práce žáků škol z řady míst Jihomoravského kraje na téma *Co s sebou...?* A všichni pozvaní dostali také pamětní list s tímto tématem a drobný dárek.

Vážím si toho, že jsem byla jedna z pozvaných a že jsem měla příležitost se této důstojné a působivé pamětní slavnosti zúčastnit.

D. Lieblová

CO JSME DĚLALI V KOMISÍCH TI V UPLYNULÉM ROCE

Vzdělávací komise

Michaela Vidláková

Na práci vzdělávací komise se i nadále podílejí dva členové výboru TI, Michaela Vidláková a Pavel Werner. Pokračujeme v zajišťování finanční podpory pro vzdělávací zájezdy českých škol do Památníku Terežín. Znamená to žádat o granty, psát žádosti, průběžné a závěrečné zprávy, vykazovat přesná vyúčtování a doufat, že se podaří financovat maximální počet škol, jakému je Památník schopen poskytnout domluvený program. V roce 2011 takto navštívilo PT a absolvovalo vzdělávací program celkem 52 škol, z toho 23 škol bylo na zájezdech jednodenních, 29 škol na dvoudenních. Celkem jsme na tyto zájezdy vynaložili 838 646 Kč (z čehož ovšem většina, 763 250 Kč, byla pokryta granty. Pouze díky těmto grantům, které jsme získali od MŠMT, 504 000 Kč, od Claims Conference 209 250 Kč a od NFOH 50 000 Kč bylo možno udržet tento důležitý projekt, který tak úspěšně pokračuje již 13 let).

Zabýváme se spoluprací s jinými organizacemi v oblasti vzdělání a výchovy mládeže v tematické šoa. Poměrně málo je již po mnoho let využívána naše nabídka spolupráce se vzdělávacím oddělením ŽM, pokud jde o účast různých pamětníků na seminářích pro školy. Spolupracujeme však jako vždy velmi intenzivně zejména s Památníkem Terežín (včetně dobrovolníků z Německa a Rakouska) a s ICEJ (International Christian Embassy Jerusalem). Vzdělávací komise se intenzivně podílí na projektu ICEJ zaměřeném na boj proti antisemitismu ve školách, jednak přímou spoluprací s lektory, ale také při přípravě nového dokumentárního videomateriálu, který zachytí vzpomínky asi 20 pamětníků a je určen pro budoucnost, aby školám alespoň touto cestou nahradil vyprávění pamětníka. Nadále poskytujeme kontakty a veškerou možnou podporu studentům a učitelům zabývajícím se terežínskou tematikou nebo vůbec holocaustem. (V tomto směru nemohu nezmínit jednu zcela mimořádnou školu, Přírodní gymnázium v Praze Letňanech, jehož studenti dosáhli na tomto poli zcela obdivuhodných výstupů a s nimiž je opravdu obzvláštní radost spolupracovat.)

Myslím, že účast na besedách s mládeží je určitým obohacením i pro samotné pamětníky, protože mladí lidé nám obvykle naslouchají s velikým zájmem, a tak náš čas a nemalé úsilí jsou vyváženy pocitem, že se snažíme bojovat proti lhostej-

nosti a proti zapomnění a že to v nich snad přece jen zanechá nějakou pozitivní stopu. A rádi bychom docílili ještě jedné věci, která je dlouhodobě předmětem diskuse, totiž obsáhlejší expozice o období šoa v Židovském muzeu.

Sociálně zdravotní komise

Věra Baumová

Jak jsme vás informovali v minulém čísle našeho časopisu, získala Terežínská iniciativa (TI) v roce 2011 od Claims Conference (CC) k běžným grantům na pomoc obětem protizidovské nacistické perzekuce navýšení, které však bylo organizačně možné čerpat až ve 4. čtvrtletí. Na zdravotní grant jsme měli dodatečný příslib o 80 tis. USD navíc a z grantů pro domácí péči jsme na léky a zdravotní pomůcky nakonec mohli vyčerpat navíc 50 tis. USD. Proto se výbor zdravotního grantu rozhodl, že bude mimořádně přispívat na léky a zdravotní pomůcky až 100 % a koncem roku jsme ještě doplatili část příspěvků na léky z 1. - 3. čtvrtletí, kdy bylo hrazeno pouze 60 %. Jsme velmi vděční CC za všechny granty, které jsou TI poskytovány. Bohužel musíme konstatovat, že CC často mění svá pravidla a vyžaduje stále nové informace, takže konec roku byl velmi hektický, protože nám záleželo zejména na tom, abychom slíbenou výši smysluplně vyčerпали. V tom nám pomohlo zejména sociální oddělení ŽOP.

Jak to tedy bude vypadat v roce 2012?

Pro tento rok budeme mít prostředky od CC ze zdravotního grantu SO 36, který bude dále organizován přes sociální oddělení ŽOP paní Zlatou Kopeckou. Zdravotní výbor rozhodne na své schůzce začátkem února o výši proplácených příspěvků, které by měly být podobné jako v předešlých letech (60 - 80 %) na léky, zdravotní pomůcky apod. Na příspěvky z tohoto grantu mají nárok všichni přeživší holocaust.

Stejně tak bude probíhat i pomoc všem potřebným klientům domácí péče z grantu CC GG14, kterou bude dále zajišťovat středisko domácí péče EZRA. Čerpat z tohoto grantu mohou též všichni přeživší holocaustu a to i ti, kteří nejsou dosud klienty EZRY. Veškeré bližší informace vám sdělí pracovníci EZRY (tel. 272 738 332, 602 423 597).

A co my, narození po válce - druhá generace?

I my jsme již částečně dospěli do důchodového věku a trápí nás různé nemoci. Claims Conference zatím o našich potřebách nechce příliš slyšet. Proto Terežínská iniciativa požádala Nadační fond obětem holocaustu o grant Naléhavé pomoci pro 2. generaci, který byl schválen, a na rok 2012 jsme získali příslib ve výši 50 tis. Kč. Nárok na čerpání z tohoto grantu mají všichni členové TI z druhé generace a přímí potomci členů TI - přeživších obětí holocaustu. Přestože nejde o velkou částku peněz, chtěli bychom získat informace o případech těch z vás, kteří jste skutečně v naléhavě těžké zdravotní a sociální situaci. Prosíme vás, abyste se ozvali a popsali své problémy, abychom i pro vás mohli začít zajišťovat pomoc. Své dopisy adresujte, prosím, na sekretariát Terežínské iniciativy, Maiselova 18, 110 00 Praha 1, nebo e-mail: terezinskainiciativa@cmail.cz

Uplynulý rok na 80 stranách časopisu

Michal Stránský

Od minulého sněmu do dnešního dne jste se s životem Tereziňské iniciativy seznamovali na stránkách časopisu. Vydali jsme čtyři čísla, každé mělo dvacet stránek.

V 55. čísle jsme přinesli reportáž z každoročně se opakující tryzny za oběti rodinného tábora. I tentokrát se konala v Pinkasově synagoze v Praze. V dubnu jsme se zúčastnili, tak jako každý rok, akce *Všichni jsme lidé*, kterou pořádá ve Valdštejnské zahradě ICEJ. Na pěti stranách jsme zaznamenali náš sněm a také jsme vzpomněli obětí šoa na pražském náměstí Míru. Na jedné straně jsme se ve vzpomínkách věnovali úmrtí Arnošta Lustiga.

V 56. vydání jsme se zúčastnili květnové tryzny v Terezíně, pro naše čtenáře jsme psali o školních divadelních představeních v reportážích *Potkala jsem sama sebe* a *Studenti objevují Hanuše Hachenburga* a o upraveném remaku někdejšího tereziňského kabaretu *Ars longa*. O nelehkém životě Dity Krausové jsme se dozvěděli z redakčního rozhovoru. Na několika stránkách jsme poznali, jak návštěva Památníku Terezín zapůsobila na školní mládež.

Titulní strana 57. čísla je věnována naší předsedkyni Dagmar Lieblové a vysokému státnímu vyznamenání, které jí propůjčil prezident republiky při příležitosti 28. října. V říjnu jsme v Terezíně vzpomínali na dobu před 70 lety, kdy odjízděly první transparty. Prostřednictvím reportáže jsme byli přítomni demonstraci na podporu Izraele v Praze na náměstí Franze Kafky, a také jsme si přečetli několik povídek našich členů z Terezína i z pozdějších lágrů.

Ve všech číslech jsme přinesli recenze rozmanitých knížek a hodnocení koncertů a dalších kulturních akcí, jichž se naši členové účastnili.

58. číslo Tereziňské iniciativy máte právě v ruce a snad i v něm naleznete cosi zajímavého. Přejeme pěkné zážitky při četbě našeho časopisu.

Rok 2011 v Památníku Terezín

Jan Munk, ředitel Památníku Terezín

Uplynulý rok byl sice velmi složitý, především ekonomicky, přesto se však podařilo splnit běžné a pravidelné úkoly, ale také uspořádat mimořádné vzpomínkové akce. Dovolte mi začít s nimi.

Loňský rok jsme si připomněli, že uplynulo 70 let od vzniku tereziňského ghetta. Ve spolupráci s Tereziňskou iniciativou jsme připravili setkání bývalých vězňů ghetta. To se konalo v Terezíně 16. října a na tuto akci přijelo 123 bývalých vězňů a dalších 66 účastníků z řad druhé a třetí generace. Program byl náročný, ale podařilo se ho splnit, myslím, že k naprosté spokojenosti všech účastníků. Jak provedení Brundibára, do kterého se zapojili i zpěváci z řad bývalých vězňů, tak i představení Šoa v provedení Švandova divadla v Praze se staly nezapomenutelným zážitkem jak pro mne a ostatní organizátory, tak i, jak doufám, pro všechny ostatní účastníky, především ale pro bývalé vězně.

Zcela mimořádné je i dokončení významného úkolu, kterým je zpracování databází vycházejících z našich sbírek a jejich zpřístupnění na webových stránkách Památníku Terezín. Počátky realizace tohoto projektu sahají až do poloviny devadesátých let, kdy byla formulována potřeba takto zmodernizovat prezentaci sbírek Památníku Terezín. Záhy jsme zjistili, že se jedná o velmi složitý a z mnoha aspektů velmi specializovaný úkol. Především samotné záznamy o jednotlivých sbírkových předmětech vznikaly v různých dobách, tvořili je různě kvalifikovaní pracovníci. Kvalita těchto záznamů byla více než různá a tak předpokladem publikování informací o sbírkách Památníku Terezín byla důkladná revize těchto záznamů a jejich odborná korekce. Z toho je zřejmé, že se jednalo o velmi pracný úkol, který nebylo možné splnit za rok či dva. Dokončen byl v loňském roce a postupně, spolu se zdokonalováním našich webových stránek, byly jednotlivé soubory umísťovány na webové stránky Památníku. Tím se staly přístupné pro zájemce z celého světa.

Jako v jiných letech se konala v loňském roce tradiční Tereziňská tryzna. Vloni se konala 15. května a zúčastnil se jí prezident České republiky Václav Klaus. Kromě něj si památ-

ku obětí nacistické perzekuce připomnělo mnoho významných vládních i parlamentních činitelů. Za všechny bych připomenul předsedkyni Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR Miroslavu Němcovou, předsedu Ústavního soudu ČR Pavla Rychetského, ministra vnitra ČR Jana Kubiceho a ministra obrany Alexandra Vondru. Tato tryzna byla důstojným připomenutím utrpení a obětí statisíců lidí z českých zemí v letech nacistické okupace. Svou přítomností bývalí vězni terezínského ghetta významně přispěli k úspěšnému průběhu této akce.

Velmi úspěšná byla také tryzna Kever Avot, která se konala v neděli 25. září. Účast byla sice nižší než v letech předchá-

zejících, ale na druhé straně přijela řada mladých lidí a já doufám, že tento potěšitelný trend bude pokračovat i v dalších letech.

Pokračovala rovněž rozsáhlá vzdělávací činnost, zaměřená nejen na mladé lidi, ale i na pedagogy z domova i ze zahraničí. Terezínská iniciativa k jejímu rozvoji přispěla nejen finanční podporou, ale i osobní účastí řady svých členů.

Přeji vám všem především pevné zdraví, štěstí a mnoho chuti do života. Budu se těšit na další spolupráci a setkání s vámi v Terezíně nebo kdekoli jinde.

Židovské muzeum Praha Oddělení pro dějiny šoa v roce 2011

Michal Frankl, vedoucí Oddělení pro dějiny šoa

Jako každý rok i ten předchozí znamenal pro pracovníky Oddělení pro dějiny šoa Židovského muzea v Praze (ŽMP) především mnoho drobné práce: odpovídání dotazů ohledně osudů rodinných příslušníků, akvizici nových archivních materiálů, nahrávání rozhovorů s pamětníky, spolupráci na výstavách, s médii, podporu historického bádání a mnoho dalšího. Na následujících řádkách vybíráme některé významné aspekty naší činnosti.

Archiv holocaustu

Aktivně jsme se podíleli na projektu Evropská infrastruktura pro výzkum o holocaustu a pomáhali jsme vytvářet evropskou síť archivů a mapovat archivní sbírky k tomuto tématu. Ve spolupráci s Památkem Terezín, Bejt Terezín a Jad Vašem vytváříme detailního průvodce archivními sbírkami o ghettu Terezín, který v budoucnosti bude pro odborníky i laiky výchozím bodem pro jakýkoli výzkumný projekt o Terezíně.

Dále jsme pokračovali v digitalizaci archivních materiálů v archivu Oddělení pro dějiny šoa a též vybraných částí z hlavního archivu ŽMP, které se týkají činnosti židovských obcí v době okupace. Ve spolupráci s Národním archivem se nám také podařilo naskenovat všech více než šest set transportních listin do Lodže, do a z Terezína. Během tohoto roku budeme postupně digitalizované materiály v novém digitálním katalogu uvolňovat pro veřejnost, a to buď online, nebo ve studovnách ŽMP.

Velkou pozornost věnujeme sběru dalších materiálů a rádi bychom i touto cestou poděkovali všem, kteří nám věnovali (jako originál nebo kopii) dokumen-

ty, dopisy, deníky, rodinné fotografie, hračky či jiné trojrozměrné předměty. Pokud máte další materiály, které mohou přispět k dokumentaci holocaustu a židovského života před a po druhé světové válce, obraťte se, prosím, na pracovníky Oddělení pro dějiny šoa. I nadále jsme pokračovali v nahrávání rozhovorů o období holocaustu a o životě Židů v poválečném Československu. Oddělení pro dějiny šoa také spolupracuje se skupinou dokumentující dějiny ostravské židovské komunity při synagoze v Kingstonu (jižně od Londýna), díky níž do našeho archivu přebíráme množství cenných dokumentů.

Expozice

Jak čtenáři TI již vědí, pracovalo ŽMP intenzivně na koncepci nových stálých expozic, kterou dostala Terezínská iniciativa k dispozici. Koncepce, jež bude naplňována postupně podle finančních možností ŽMP, usiluje o vytvoření muzea moderního, interaktivního - takového, které může oslovit též mladší generaci. Tématu šoa se dostane v nových expozicích většího prostoru, a to především díky vytvoření zcela nové expozice kreseb terezínských dětí v dnešní Galerii Roberta Guttmanna, nové expozici v uvolněném prostoru v Pinkasově synagoze a vyváženější a obsažnější expozici ve Španělské synagoze. To vše jsme letos v lednu představili předsednictvu TI též při osobní schůzce. I když, jak je zřejmé z příspěvku dr. M. Vidlákové v minulém čísle Terezínské iniciativy, existují na expozice ŽMP různé názory, došli jsme při jednání ke shodě, že expozice se nemohou stát encyklopedií, ale musí být přede-

vším silným zážitkovým prostorem, který své návštěvníky ovlivní a přivede ke kritické reflexi. Jakým způsobem bude tohoto cíle dosaženo, je - jak jsme se rovněž shodli - samozřejmě zcela v kompetenci ŽMP.

Připomínka 70. výročí deportací

ŽMP věnovalo velkou pozornost připomínce 70. výročí transportů Židů z Čech a z Moravy do ghetta v Lodži a v Terezíně a připravilo k němu řadu přednášek ve Vzdělávacím a kulturním centru v Praze i v Brně a na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy. Za zvláštní zmínku stojí vzpomínkový večer věnovaný 70. výročí zahájení transportů do lodžského ghetta. Patřil především dvěma pamětnicím, paní Máje Dohnalové a paní Věře Štinglové, které jako jedny z mála lodžské ghetto přežily. Překvapením pro všechny diskutující bylo neohlášené setkání s dalším z lodžských pamětníků, panem Petrem Rösslerem, který na tuto akci přiletěl z Austrálie, kde od roku 1948 žije. Díky podpoře velvyslanectví USA jsme také mohli pozvat amerického historika Benjamina Frommera, který připravuje knihu o „konečném řešení židovské otázky“ v protektorátu a zaměřuje se mj. na často opomíjenou otázku podílu českých úřadů či četníků na pronásledování Židů.

V rámci připomínkových akcí byla 16. října a 27. listopadu zpřístupněna zdarma Pinkasova synagoga. V obou dnech byly po celou dobu v tomto památku přítomni pracovníci Oddělení pro dějiny šoa, kteří pomáhali návštěvníkům s orientací, s vyhledáváním dat o zemřelých v Terezínských pamětních knihách a v databázi obětí. Obvyklými ►

návštěvníky Pinkasovy synagogy jsou převážně zahraniční turisté, kteří návštěvu tohoto objektu zahrnují do prohlídky celého židovského muzea, a potažmo celé Prahy. V tyto dva dny tomu bylo jinak. Do Památníku se přišli podívat lidé, kteří v něm často byli poprvé, mno-

zí tam hledali své přátele a známé. Příkladem toho může být paní, která po sedmdesáti letech našla odvahu, aby zjistila, jaký byl osud její židovské kamarádky z dětství. Bohužel dívka zemřela spolu se svými rodiči v Osvětimi. Mezi dětskými kresbami, vystavenými rovněž

v Pinkasově synagoze, však našla dvě kresby své kamarádky. Pracovníkům ŽMP se povedlo získat cenné informace, dokumenty a fotografie obětí. Jedním z příkladů mohou být velice cenné dopisnice z Izbice, které zapůjčil k vyhotovení kopií vnuk jejich pisatelky.

Vzdělávací a kulturní centrum Židovského muzea v Praze v roce 2011

Zuzana Pavlovská, vedoucí Oddělení pro vzdělávání a kulturu Židovského muzea v Praze

Vzdělávací a kulturní centrum Židovského muzea v Praze (VKC ŽMP), jehož pobočka působí i v Brně, zajišťovalo také v roce 2011 pravidelné přednášky a interaktivní programy pro školy věnované tematice šoa, antisemitismu a perzekuce českých a moravských Židů za druhé světové války. Celkem se takových vzdělávacích programů zúčastnilo téměř 4000 žáků a studentů z celkových více než 9000, kteří akce VKC navštívili. Tradičně největší zájem přitom mají školy o interaktivní programy s aktivním zapojením účastníků a s následnou besedou s pamětníkem. Mezi tyto programy patří *Hanin kufřík*, *Holocaust v dokumentech a Reflexe*.

Kromě práce s žáky a studenty českých škol VKC pořádalo tak jako v minulých letech ve spolupráci s Památníkem Tereziín semináře pro učitele. Dvou seminářů na téma *Jak vyučovat o holocaustu* se zúčastnilo 90 pedagogů. Proběhly také dva cykly čtyřdenního semináře *Židé - dějiny a kultura* v Praze a v Brně. Několik dalších seminářů pro učitele a studenty se uskutečnilo přímo ve školách v rámci projektu *Neztratit víru v člověka...*, *Protektorát očima židovských dětí* a *Anna Franková - odkaz pro současnost*. Mezi nejvýznamnější události loňského roku ve VKC patřil *Seminář pro „pokročilé“*, který navázal na pravidelné semináře pro učitele v rámci cyklů *Židé, dějiny a kultura*. Jako součást programu byl představen projekt *Děvčata z pokoje č. 28*, jenž vznikl díky německé novinářce a reportérce Hannelore Brenner-Wonschick. Během akce si učitelé mohli v prostorách VKC prohlédnout stejnojmennou výstavu. Program byl zahájen promítáním filmu Martina Pátka *Děvčata z pokoje č. 28* a po něm následovala beseda s „děvčaty“ - paní Annou Hanusovou, Helgou Kinski, Evelínou Merovou a Helgou Hoškovou.

S žáky, studenty a učiteli je však VKC v úzkém kontaktu i v jiném ohledu. Celý rok 2011 jsme například spolupracovali s pražským gymnáziem Přírodní škola. Výsledkem této spolupráce byl i nový projekt - soutěž *Převzmete tereziínskou štafetu*. Nešlo primárně o soutěž dějepisnou ani čistě vědomostní; cílem bylo, aby se všichni zúčastnění pokusili postihnout téma šoa a Tereziína pohledem současné generace studentů. Projektu se zúčastnilo 125 řešitelů z 24 škol z různých míst republiky. Na konci této první části jsme se rozhodli pozvat 40 nejlepších z nejrůznějších míst Čech do Prahy na slavnostní zakončení. To se uskutečnilo 28. listopadu v prostorách VKC. Ceny převzali soutěžící z rukou pamětníků - paní Michaely Vidlákové, pana Tomana Broda a pana Tommyho Karase, vyslechli i pozdrav od sestry Petra Ginze Chavy Pressburger a Jiřího Bradyho.

S nesmírně aktivním gymnáziem Přírodní škola VKC spolupracovalo i na jeho dalších akcích. Patřilo k nim představení hry Hanuše Hachenburga *Neumlčené volání* v prostorách VKC v nastudování dětí a učitelů tohoto gymnázia.

Jako po celou dobu existence Vzdělávacího a kulturního centra ŽMP v Praze se i v uplynulém roce konaly pravidelné večerní pořady pro širokou veřejnost. V září 2011 se tu uskutečnil vzpomínkový večer na Ericha Kulku (1911-1995) při příležitosti stého výročí jeho narození. Program s názvem *Život jako posláni za ty, kteří se nevrátili* provázelo setkání se synem Ericha Kulky, profesorem historie na Hebrejské univerzitě v Jeruzalémě Otto Dovem Kulkou. Během vzpomínkového večera bylo představeno rozšířené vydání dvojjazyčné, česko-hebrejské publikace o E. Kulkovi, kterou společně vydaly Židovské muzeum v Praze a Hebrejská univerzita v Jeruzalémě. Další z večerních pořadů na počest významné osobnosti byl věnován životnímu jubileu spisovatele a dramatika Ivana Klímy, jednoho z nejpřekládanějších česky píšících autorů. O jeho životních osudech a nad ukázkami z jeho tvorby rozmlouval s autorem dramatik, režisér a herec Arnošt Goldflam.

Počátkem roku 2011 Židovské muzeum v Praze zahájilo nový projekt nazvaný *Naši nebo cizí? Židé v českém dvacátém století*, který realizují pracovníci VKC a Oddělení pro dějiny šoa ve spolupráci s Institutem Tereziínské iniciativy. Projekt je financován z prostředků Evropské unie a MŠMT. V jeho rámci postupně vytváříme a nabízíme školám nové výukové materiály o holocaustu a dějinách Židů v českých zemích ve 20. století. Vytvořili jsme například nový workshop pro školy věnovaný českým, konkrétně pražským Židům v ghettu Lodž. Workshop je sestaven tak, aby studenty vedl ke kritickému myšlení o lidské zkušenosti v době holocaustu, k aktivní připomínce této tragické doby a ke kreativní práci s originálními prameny. Studenti přitom pracují s autentickými historickými dokumenty a s rozhovory s pamětníky. Díky tomu získávají historická fakta i zmíněné historické dokumenty další, osobnější rozměr. Další novinkou je propojení programu s výukovým portálem www.holocaust.cz, na němž studenti zkoumají osudy jednotlivých deportovaných. Samotný workshop je pak zakončen dokumentem dokumentaristy Pavla Štingla *Ghetto jménem Baluty*.

V roce 2011 VKC pokračovalo ve své ediční činnosti. V jeho redakci tak vyšla poslední kniha z řady věnující se osudům českých a moravských Židů v různých historických údobích. Sborník *Židovská menšina v Československu v letech 1956-1968 od destalinizace k Pražskému jaru* vznikl na zákla-

dě vybraných textů stejnojmenného přednáškového cyklu, který se ve VKC konal v roce 2010. Editory tohoto sborníku jsou Blanka Soukupová a Miloš Pojar.

Rádi bychom využili této příležitosti i k jedné organizační informaci. V průběhu let se ukázalo, že naši partneři a návštěvníci často považovali VKC za samostatnou instituci. V návaznosti na probíhající transformaci Židovského muzea v Praze

a jeho nový vizuální styl se proto od počátku roku 2012 označení VKC přestane užívat. V rámci Židovského muzea v Praze budeme nadále *Oddělením pro vzdělávání a kulturu*, bez samostatného loga.

Závěrem bychom chtěli vyslovit jedno poděkování: Je nám radost i ctí spolupracovat s pamětníky, s Terezínskou iniciativou.

Institut Terezínské iniciativy v roce 2011

Tereza Štěpková

Rok 2011 byl pro Institut Terezínské iniciativy významný hned z několika důvodů: ve spolupráci se Židovským muzeem v Praze jsme zahájili tříletý vzdělávací projekt *Naši nebo cizí? Židé v českém 20. století* (oficiální název je *CZ.1.07/1.1.00/14.0089 Tvorba výukových materiálů a zavádění výukových programů k dějinám Židů ve 20. století*) zaměřený na dějiny Židů ve 20. století na českém území a financovaný ze státního rozpočtu a Evropského sociálního fondu. Jde o první zkušenost se státní administrativou i s tříletou jistotou pracovní náplně. Díky evropským prostředkům jsme také mohli modernizovat naše vybavení. V projektu, jehož cílem je vytvořit nové a inovativní materiály o židovských dějinách, které se mají stát integrální součástí výuky dějepisu na českých školách a tím součástí celkového pojmání a vnímání našich dějin, se Institut podílí na vytváření metodik a organizuje vzdělávací semináře pro učitele. Jejich cílem je pedagogy českých škol s připravovanými materiály seznámit. V rámci metodické činnosti bylo v roce 2011 vytvořeno šest metodik, zabývajících se nejruznějšími tématy spojenými s židovstvím ve 20. století - identita, uprchlíci, náboženský život, poválečné soužití, protizidovská nařízení atp. V listopadu jsme uspořádali první workshop, kterého se zúčastnilo 19 učitelů z celé ČR. Ohlasy na tuto akci byly veskrze pozitivní. Na rok 2012 plánujeme minimálně 8 dalších podobných seminářů a několik konferencí.

V loňském roce jsme zásadním způsobem modernizovali náš vzdělávací portál holocaust.cz, který byl sice od roku 2001, kdy byl spuštěn, rozšiřován obsahově, ale jeho „tvář“ nezadržitelně stárla. V internetovém neustále se

měníícím a vylepšovaném prostředí bylo nutné vytvořit nový design i systém, který bude odpovídat požadavkům dnešních uživatelů a bude zároveň vyhovovat nárokům na strukturu a obsah portálu. Zásadním se ukázal převod Databáze obětí „konečného řešení židovské otázky“ v českých zemích a v Evropě s desítkami tisíc autentických digitalizovaných dokumentů, která byla souběžně převedena do společného databázového systému Židovského muzea v Praze a Institutu Terezínské iniciativy. Pevod byl náročnější a komplikovanější, než jsme očekávali, a hlavně díky tomu se zveřejnění celého „nového“ portálu zdrželo. Jsme však přesvědčeni, že tato práce nebyla marná a že nový portál i práce s oběma databázemi (Databáze obětí i Databáze dokumentů) i s celým obsahem portálu bude díky novým možnostem ve vyhledávání a propojení s ostatními kontextovými odkazy pro uživatele pohodlnější a přínosnější.

2. května 2011 jsme spolu s Nadačním fondem obětí holocaustu opět uspořádali připomínkovou akci Jom ha-šoa, nad akcí převzal záštitu pan Václav Havel. Kromě vzácných hostů z řad přeživších a příbuzných obětí holocaustu i zástupců spřátelených organizací a osobností kulturního i politického života jsme na ní přivítali také studenty a žáky, kteří se podíleli na projektech prezentovaných na připojené výstavě. Přes nevlídné počasí vydržely desítky účastníků vystát frontu a přečíst několik jmen těch, kteří byli pouze pro svůj „nevyhovující“ původ pronásledováni a zavražděni.

Stejně jako v předchozím roce jsme pracovali na projektu věnujícím se současným projevům antisemitismu. Vedle dalšího monitorování projevů antisemitismu u nás, které zaznamená-

váme do vytvořené databáze, a vytváření dalších analýz jednotlivých projevů antisemitismu na základě údajů z databáze jsme připravili materiály a metodické návody na využití vytvořených textů ve vyučování v českých školách. Abychom tento projekt českým učitelům představili, vyrobili jsme také ve spolupráci s pedagogickými odborníky, zejména s Petrem Sokolem, tištěné materiály, které formou dvou aktivit - „her“ pro žáky a studenty navozují téma antisemitismu v současné společnosti a vedou učitele i studenty ke studiu zveřejňovaných materiálů na portálu. Díky skvělé práci výtvarníků studia Missing Element vznikl moderní a atraktivní soubor materiálů, na které máme zatím velmi pozitivní ohlasy.

Samozřejmě jsme pokračovali i v našich standardních aktivitách, především v pracích na digitalizačním projektu Terezínské album, v jehož rámci skenujeme a zpracováváme autentické dokumenty a fotografie obětí holocaustu. Do závěrečné fáze se v uplynulém roce dostalo skenování dokumentů z Národního archivu v Praze, nyní nás čeká jejich další zpracování (integrace do systému a indexace jednotlivých dokumentů a jejich propojování se záznamy obětí holocaustu v databázi). Rádi bychom poděkovali a zároveň se také omluvili všem ochotným dárcům materiálů a fotografií příbuzných a známých, kteří byli během holocaustu zavražděni, jež nám posílají ke zveřejnění v Databázi obětí. Vzhledem k převádění databáze do nového systému jsme poskytnuté materiály nestačili zveřejnit. Nyní se do práce znovu pustíme a budeme vděční za všechny materiály, které nám pošlete na adresu:

database@terezinstudies.cz

Steven Korn při projevu

RÁDIO SVOBODNÁ EVROPA VZPOMÍNÁ...

**Michaela Vidláková,
foto Michal Stránský**

Příznám se, že mne docela mile překvapilo, když TI dostala od Rádia Svobodná Evropa (RFE) dopis, že hodlají v areálu rozhlasové stanice umístit připomínku minulého osudu této lokality.

Pozemek, kde dnes RFE stojí, byl kdysi židovským majetkem, jenže v době restitucí jsme bohužel nedocílili jeho navrácení, a tak na místě bývalých hřišť židovské sportovní organizace Hagibor vyrostla před několika lety budova této takřka legendární rozhlasové stanice. Vždyť jistě mnozí z nás sedali za minulého režimu s uchem přitíštěným na rozhlasovém aparátu a mezi vrčením rušičky se snažili pochytit poselství svobody!

V dopise bylo uvedeno i několik návrhů textu pro pomník se žádostí o naše vyjádření. Jeden jsme tedy vybrali a s menší úpravou a s poděkováním zaslali zpět. A za čas přišlo pozvání, zda by se někteří pamětníci doby předválečného a válečného Hagiboru chtěli zúčastnit odhalení pomníku. Dostali jsme jmenovité pozvánky a 29. listopadu 2011 jsme se sešli na známých místech. Jak odlišně to tam dnes všude kolem vypadá! Po hřištích ani památka. Nedaleko od současného Domova seniorů pražské Židovské obce vévodí rozsáhle upravenému terénu velická moderní stavba RFE.

Přicházíme a velice přátelsky se nás ujímají pracovníci RFE, uvádějí nás do budovy, v místnosti se stolky je připravena káva, čaj, voda. Po chvíli nás zvou před budovu, kde se koná odhalení památníku.

První se ujímá slova prezident RFE, pan Steven Korn. Hovoří o tom, jak hluboce se ho dotýká historie místa, kde budova rozhlasu stojí, protože jeho předkové odpočívají na nedalekém židovském hřbitově. Jeho vizí je, aby právě z místa, tak významného svou minulostí, se do světa šířila myšlenka svobody, práva, rovnosti a vzájemné tolerance lidí bez rozdílu národnosti či náboženství. Projev velvyslance USA pana Normana Eisena, který byl právě ze závažných důvodů ve Spojených státech, přečetla jeho manželka paní Lindsay Kaplanová. I zde zazněla připomínka rodinné historie poznamenané holocaustem, neboť matka pana velvyslance, bývalá občanka ČSR, přežila peklo Osvětimi. V proslovu zazněla také zmínka, že oba neustále vnímají i skutečnost, že rezidence velvyslance je ve vile židovské rodiny Petschků, kteří museli před nacisty z Prahy uprchnout. Vyjádřil mezi jiným díky Václavu Havlovi za jeho podporu při umístění sídla RFE právě v Praze a připomněl, že i když Česká republika je nyní již svobodná, ještě v mnoha zemích je nadále zapotřebí myšlenky svobody a demokracie šířit a podporovat. Projevy předsedkyně TI Dagmar Lieblové i před-

sedy Židovské obce pražské Františka Banyaie byly zaměřeny především na krásné chvíle, které Hagibor kdysi poskytoval židovské mládeži před okupací a zejména pak v první době okupace. Byl pro ni jediný ostrůvek svobody a volného pohybu. Připomněli i smutnou úlohu Hagiboru ke konci války, kdy sloužil jako shromaždiště do té doby neinternovaných židovských partnerů ze smíšených manželství. Primátor Prahy pan Bohuslav Svoboda se pak ve svém projevu věnoval především významu poselství Svobodné Evropy v minulém režimu jako hlasu svobodného Československa a zdůraznil, že Praha je hrdá na to, že po letech nesvobody splácí svůj dluh a stala se sídlem instituce, šířící svobodu slova tam, kde svoboda dosud nezavládla.

Po této oficiální části se nás opět ujali pracovníci RFE, nám česky mluvícím hostům se obětavě věnovala paní Jana Hokůvová. Provedla nás architektonicky moderně postavenou a vybavenou budovou rozhlasové stanice, kde jsme nahlédli do několika pracoven a přes sklo uviděli práci hlasatelů. Byli jsme u toho, jak se svobodné slovo rozlétá do celého světa... Po prohlídce jsme byli ještě pozváni na chutné a bohaté pohoštění a pak už naše kroky vedly zpět kolem památníku k východu.

Památník sám je mohutný balvan, na němž je vytesán hebrejský nápis **HAGIBOR** a připevněna pamětní tabulka

Bohuslav Svoboda a František Banyai

s nápísem: „Na památku mladých židovských sportovců, kteří zde závodili, všech internovaných a zotročovaných v letech 1944 - 45 a všech bojujících za svobodu a lidskou důstojnost.“

Pod tím anglicky: „In memory of the Jewish youth who competed on this site, those interned and enslaved here 1944 - 45, and to all who fight for liberty and human dignity.“

(Všimli jsme si, že text sice v zásadě odpovídá naší volbě, ale bohužel bez oné malé pozměňující úpravy, kterou jsme navrhovali. V naší připomínce totiž stálo „In memory of the Jewish youth, who competed on this site, of *Czech Jews* interned and enslaved here 1944 - 45 and to all who *fought* for liberty and human dignity.“ Měli jsme pro svůj návrh úpravy dobré důvody: nyní v textu tím pádem chybí, že je to vzpomínka na *české Židy internované v těchto místech*, v českém textu totiž navíc chybí i to *zde* - takže nápis vynívá spíše jako připomínka *všech, kdo byli, a to pouze v období 1944 - 45, internováni ať už kdekoliv* - ovšem pak by tam mělo stát *1933 - 45*, nicméně i to by postrádalo přesný význam, v době *1944 - 45* byli už např. internováni i esesáci, zajatí na frontě. A také není zcela logické připisovat pomník těm, kdo bojují *nyní*, současníkům se přece obvykle pomníky nestaví, spíše to měla být památka na ty, kdo bojovali v minulosti.)

Nicméně je dobře, že tam stojí hezký a důstojný památník jako připomínka zaniklé, radostné i smutné minulosti těchto míst, jehož zbudování si velice vážíme a jsme za to vedení RFE opravdu vděční.

Jak si vzpomínám na Hagibor

V roce 1940 a 1941, kdy už jsme nesměli chodit do školy ani na hřiště, byl Hagibor moje radost. Na běžecké dráze jsem závodila v běhu na dlouhou trať a v rychlé chůzi, což byla pro mne zcela nová disciplína. Většinou se stejně starými děvčaty - Erikou Urbanovou, Helenou a Sylvou. Když už nás to omrzelo, přešly jsme o kousek dál na louku, kde s námi cvičil Fredy Hirsch. Opravoval nás při stojkách - „hvězdách“ a neúnavně nás přehazoval při složitějších kotoučích.

Během odpoledne jsme si šly s děvčaty sednout ke skupinkám mládeže, kde děti zpívaly, a zpívaly jsme s nimi hebrejské písničky. Obsahu jsme nerozuměly, ale melodie se nám líbily.

25. listopadu pro mne všechno skončilo. O den později jsem musela nastoupit do transportu do Lodže. Erika, Helena ani Sylva se z koncentráků už nevrátily.

Věra Štinglová

Milí čtenáři,

napište nám do časopisu, jaké jsou vaše vzpomínky na Hagibor. Rádi váš příspěvek v některém z příštích čísel zveřejníme.

Redakce TI

Rozhovor Anny Lorencové s Ernou Sejkorovou

Řekni, prosím, něco o sobě a o své rodině.

Narodila jsem se 7. dubna 1922, letos mi bude devadesát. Rodiče se narodili v 19. století. Maminka byla z Moravské Ostravy, její rodiče jsem ještě poznala. Můj otec musel za první světové války narukovat a oženil se až po válce. Narodil se v polských Bludovicích a část svého života prožil v ghettu. Otec neměl lehké mládí, jako nejstarší syn se musel starat o sourozence a měl i mnoho dalších povinností, nerad o svém mládí mluvil. Pak se dostal do bohaté vídeňské rodiny, kde byl domácím učitelem. Zapsal se jako externí student na Univerzitě ve Vídni. Byla mu bližší německá kultura než česká. Matka mluvila česky i německy.

Čím byli tvoji rodiče?

Matka zaměstnaná nebyla, ženy tenkrát nepracovaly. Měla však obchodního ducha, ještě před okupací spolupracovala se strýcem z Vídně. Jejich společná činnost netrvala dlouho. Otec nedostudoval, byl vzdělaný samouk. Později se přestěhoval do Prahy a celý život pracoval jako úředník u firmy Juta.

Jak byla vaše rodina orientována z hlediska náboženského?

Matka byla z věřící rodiny, dědeček byl ortodoxní, každý den se modlil a omotával se řemínky. Otec byl spíš volnomyšlenkář. Na obecné jsem chodila do náboženství, doma se dodržovaly hlavní svátky a na Jom Kipur jsme chodili do synagogy v Moravské ulici. Hluběji nás v židovství nevychovali.

Otec pracoval jako úředník a mimo svůj obor si rád osvojoval nové poznatky, zajímal se o vědu, měl široké zájmy, ale ne náboženské.

Byli jste asimilovaná rodina?

Ano, byli.

Kde jste žili?

Narodila jsem se v Ostravě, ještě mi nebyl rok, když jsme se přestěhovali do Roztok u Prahy, kde jsme žili do mých pěti let. Otec pracoval v Praze a doma se mluvilo oběma jazyky. Bratr chodil do české školy, mě poslali rodiče do německé, což mi později dost zkomplikovalo život. Stýkala jsem se s českými dětmi, ale ta německá škola... V té době už jsem to cítila jako určitý handicap.

Mluvíš o obecné škole?

O obecné i o gymnáziu. Německá obecná škola byla v Moravské ulici. Potom jsem šla na německé dívčí reformní reálné gymnázium a prohlašovala, že půjdu na českou vysokou školu jako ostatní. Byla jsem rozpolcená mezi těmi dvěma kulturami.

V té době už jsi se začala politicky vyhraňovat? Kam jsi špěla?

Vyhraňovala jsem se asi od třinácti let, od první třídy gymnázia. Moje přítelkyně byla Mimi Kellner, která měla starší sestru; do našeho gymnázia chodilo hodně židovských žáků, ale my jsme to nerozlišovali. Jedním z našich profesorů byl Oskar Kohn a o něm i o několika dalších se mluvilo jako o salonních komunistech.

To bylo gymnázium?

Lyceum v Lazarské, dívčí gymnázium. Kamarádka Mimi patřila ke skupině levých intelektuálů a získávala mě pro myšlenky komunismu. Já byla *tabula rasa*, nic jsem nevěděla. To bylo v letech 1933 - 34, byla krize, nezaměstnaní chodili po ulicích a volali, že si chtějí vydělat. Já byla skoro ještě dítě, uvěřila jsem, že svět je nespravedlivý, protože byli chudí a bohatí. V té době začínal Hitler v Německu, v roce 1936 začala španělská občanská válka a my jsme dělali sbírky za bojující Španělsko. Takové bylo moje první setkání s politickými problémy. Šla jsem spíš za ideou než za systémem. Zkrátka mě komunismus lákal, lákala mě ta revolučnost, že je třeba bojovat za spravedlivý svět. Taková byla doba a společnost, v níž jsem se pohybovala. A vůbec se za to nestydím.

Jak žila vaše rodina z hlediska sociálního?

Byli jsme průměrná střední vrstva. Neměli jsme žádný přechy, mnohé spolužačky na tom byly lépe. Otec nebyl ředitelem banky, ale žili jsme dobře, jezdili jsme k moři. Politicky jsem se ještě neangažovala. Teprve v roce 1936, když začala politika Jednotné fronty proti fašismu, se naše organizace mládeže začala měnit.

To už bylo výrazně levicové, komunisticky zaměřené?

Ano, naši vedoucí byli vysokoškoláci, a ti už byli členy Komunistické strany.

Tvoji rodiče byli podobně zaměřeni?

Táta byl liberální demokrat a byl asi pro sociální demokracii. Ženy se v té době většinou tolik neangažovaly.

V nějakém židovském hnutí, které bylo často taky silně levicové, jsi nepůsobila?

K sionismu jsem se dostala až později. Před okupací existovala Jednotná fronta proti fašismu a organizace Freie Jugend, která se pak stala oficiální součástí Ligy pro lidská práva. Freie Jugend byla protějškem české Mladé kultury, která se etablovala na českých školách.

Co jsi vystudovala, čím jsi se stala?

Vystudovala jsem až po válce, ale něco jiného, než jsem původně chtěla. Na začátku okupace mi bylo sedmnáct. V předškolním roce už byli židé vypuzováni z německých škol a já jsem nastoupila do septimy českého reformního reálného gymnázia na Vinohradech. V té době jsem se rozhodla, že odtud odejdu, chtěla jsem emigrovat, ale když jsem poznala, že tady budu moci existovat, začala jsem se učit různým řemeslům.

Uvažovala jsi i o Palestině?

Ne, se sionismem jsem přišla do styku později, v roce 1940. V letech 1941 - 42 jsem byla s Hašomer Hacair na hachšará v Těřešově. Šomer byl levicově orientován. Zastávali jsme názor, že majetek je nemravný. Bylo to naivní, ale bylo to tak. Věřili jsme, že židovská otázka se vyřeší za socialismu, kdy už nebude antisemitismus, protože je v rozporu s marxismem a nebude třeba, aby se židé stěhovali do Palestiny.

Setkala jsi se někdy s antisemitismem, obecně nebo přímo s nějakým protivenstvím proti sobě?

Ano, například ve škole, ale v osobním životě moc ne. V té době už se utahoval šroub a postupně se stále více omezovala práva židů. S příchodem okupace, tedy 15. března 1939, jsem odmítla jít do školy, byla jsem v septimě. Na Židovské obci jsem se učila vyrábět umělé květiny, šít podprsenky a korzety a malovat na sklo. Pro případ, kdybych někam odjela, abych se dokázala uživit nějakou prací. Když byl v r. 1939 uzavřen pakt Molotov - Hitler, nechápala jsem, co to znamená. Náhodou jsem potkala dva kamarády, kteří mi vysvětlili, že Sověti to museli udělat v rámci sebeobrany, aby přežili, protože se jim nepodařilo dohodnout se s Anglií. Strana vlastně obhajovala Sovětský svaz. Plánovaná emigrace mi nevyšla, ale pokoušela jsem se ještě o emigraci do Sovětského svazu. Měla jsem tetu v Polsku, žila v části, kterou okupovali Sověti. Šla jsem na polské vyslanectví a požádala o povolení jet za ní. Táhlo se to dlouho, a taky to padlo. Po prázdninách jsem se vrátila do školy a septimu jsem musela opakovat. To byl školní rok 1939 - 40, kdy jsem ještě mohla chodit do gymnázia. Kdybych nebyla školu přerušila, mohla jsem ještě normálně maturovat. Se spolužačkou jsme pak jako privatistky absolvovaly oktávu na židovském gymnáziu v Brně, kam jsme jezdily skládat zkoušky. Po válce mi to uznali jako maturitu. V Praze jsem se moc

pohybovat nemohla, přestože jsem nenosila hvězdu. Uvítala jsem možnost odjet s Hašomer Hacair na hachšará do Těřešova.

To byla výuka zemědělství pro Palestinu?

Ano, to byla moc hezká doba. Pracovali jsme na poli, byl to takový ostrůvek klidu v tom zlém světě. Bydleli jsme v baráku, který nám přidělili, byli jsme v postavení deputátníků. Bylo nás asi 15, sami jsme si hospodařili, dostávali jsme plat a ještě deputát. Jedna z děvčat se starala o vaření, ostatní chodili do práce. Bavilo nás to, byli jsme na vesnici. Lidé věděli, že jsme židé, ale nechovali se k nám špatně. To bylo na podzim 1941. Můj přítel František Engelmann, říkalo se mu Gaudi, patřil ke skupině starších, která byla napojena na komunistickou stranu a měla kontakt na Šomer a na Fajih - Bedřicha Feuersteina. Když skončily žně, vrátili jsme se do Prahy, ale to už jsme neměli žádné možnosti. Můj přítel František šel do prvního transportu do Terezína - AK, kde byl i můj bratr. Na podzim jsem dostala dopis od jeho kamaráda, že byl zatčen. To byl první otřes, co jsem zažila. Já byla v Těřešově, seděli jsme právě u ohně, když k nám přišel správce statku a dva cizí páni. Jeden v koženém kabátu, druhý v civilu, jeden byl gestapák a ten druhý český fízl. Ptali se po mně, že s nimi musím do Prahy. Bylo to gestapo a policie. Měla jsem z pekla štěstí, poněvadž jsem tam měla politickou literaturu, ale žádnou prohlídku mi neudělali. To bylo moje první setkání s gestapákem a první vězení, to bylo v říjnu 1941. Bylo to asi proto, že u mého přítele našli mou fotografii. Věděli jsme, že jeho spojkou byla nějaká žena, někdo si myslel, že jsem to byla já, to nebyla pravda. Později jsem se dozvěděla, že to byla sestra Lenky Reinerové. Opět mě zatkl a zase jsem byla na Karláku, a po týdnu jsem šla k výsledku do Pečkárny, kde došlo ke konfrontaci s mým přítelem, a já jsem mu řekla: „Neboj se, já se gestapáků nikdy nebála.“

To byla konfrontace s tvým přítelem Františkem?

Ano, vyhrožovali mi, že mě taky zatknou, mysleli, že já jsem ta spojka. A kupodivu, týden na to jsem se vrátila na Karlák a za týden jsem šla znovu k výsledku do tzv. „biografu“. Tam přišel nějaký český fízl, a řekl mi: „Běž domů!“ Když jsem přišla domů, rodiče ani nevěděli, že jsem byla zavřená. Já byla hodně mimo domov, nějakou dobu v Těřešově, a z vězení jsem ani nemohla psát. Bydlela jsem u přítelkyně na Žižkově a měla jsem strach, aby mě tam nehledali. Vrátila jsem se do Těřešova, kam mi přišla zpráva z Mauthausenu, že tam Goldi zahynul.

Opravdu zahynul, nebo ho zabili?

Zabili ho, nebylo nic horšího než být žid a komunista. Tím se ve mně dál upevňovala jistota, že je třeba něco dělat, bojovat proti tomu systému. To už začínaly transporty do Terezína, byla jsem předvolána, ale nenastoupila jsem; řekla jsem si, že nepůjdu někam, kde mě zbaví svobody. Bylo to v roce 1942, bylo mi dvacet. Rodičům jsem z Těřešova napsala, to jsem si vymyslela, že do transportu nemusím, protože tam pracuji. A pak jsem se vrátila do Prahy.

Vidím, že jsi byla vždycky rebelka.

Já byla rebelka, i když jsem bývala hodné dítě, dobrá žákně a studentka, ale jsem narozená ve znamení Berana, tím je to řečeno. ▶

Kdy jsi jela do Terezína?

Do Terezína jsem nenastoupila. Přijela jsem do Prahy v dubnu 1942, těsně před heydrichiádou. Abych tady mohla žít, to mi umožnila má přítelkyně Libuše Glaserová, árijska, která se později stala manželkou mého bratra, kterému, když to šlo, posílala do Terezína balíčky. Věděla, že to, co se páchá na židech, je bezprávi. My jsme se skamarádily, hodně mi pomohla. Dala mi svou legitimaci a celou dobu pomáhala nejen mně, ale i jiným lidem. Měla jsem spojení na ilegální organizaci v Terezíně, to bylo přerušeno, čekala jsem, že dostanu nějaké úkoly, to všechno bylo po heydrichiádě přerušeno. Oficiálně jsem neexistovala. Zmizela jsem, a objevila jsem se jako Libuše Horová. Libuše pracovala v Praze, rodiče měla ve Všenorech a našla si podnájem ve Vršovicích. Ona tam byla přihlášená a já jsem tam bydlela. Měla jsem její občanku s její fotografií a nijak moc podobné jsme si nebyly. V den atentátu na Heydricha nastal velký zmatek. Libušiny rodiče se vraceli ze Všenor, tak přišla ke mně a spala se mnou v pokoji. Když druhý den přišla paní bytná a viděla, že jsme tam dvě, byla zděšená. Nic se ale nestalo. To bylo v době stanného práva a já tam nebyla přihlášená. Celou dobu, co jsem tam bydlela, jsem fingovala zaměstnání, ráno jsem vždycky odešla a odpoledne se vracela jako z práce. Přebývala jsem u Ládi Poláka na Vinohradech v Americké ulici, ale to netrvalo dlouho. Ještě jsem měla jednu příhodu, to bylo v létě 1942; šla jsem se koupat na Císařskou louku, přijel motorový člun, policie, přišli na plovárnu, „všichni z vody ven!“ A kontrolovali průkazy. Já měla tu legitimaci přítelkyně s její fotografií. Ukázala jsem ji, nic se nedělo, „mám to za sebou“, a oblékla jsem se, že půjdu domů. Když jsem odcházela, stáli tam dva chlapi, obrátit jsem se nemohla, tak jsem šla k nim. Bylo to gestapo, Jeden se na mě podíval, ale já jsem si zachovávala klid, jako by se mě to netýkalo. Ten člověk se díval na tu fotografii a říkal - „Das ist sie nicht!“ A strčil to ještě tomu českému kumpánovi a ten řekl historickou větu: „Das sind die Dörfler.“ A řekli mi, běž, běž! To mě zachránilo, jinak už bych tu nebyla. Z toho vyplývalo, že si musím vyměnit fotografii v občance, a tu jsem si padělala, to bylo všechno ručně psané, na to byl „zmizík“, z Vávrové jsem udělala Nahrová podle nějaké evidence a nalepila jsem tam svoji fotografii a na ni i kulaté razítko. Docela dobře jsem ji zfalšovala.

Co bylo dál, teď už to začínalo být nebezpečné.

Přihlásila jsem se na práci do Vídně, kde jsem měla tetu, která byla provdaná za árijce a tím chráněná.

Ve Vídni jsi byla v klidu, nic ti nehrozilo?

Přihlásila jsem se na pracovním úřadě a přidělili mě do „Gaststätte“, to nebyla hospoda, spíš tam chodili nějací zaměstnanci. Byly tam i stáje pro koně, chodili tam vojáci, kteří se o ně starali.

Co jsi tam dělala?

V kuchyni se vařilo i pro posádku ve stájích. Byly jsme tam tři, spaly jsme spolu na pokoji a mohly jsme se domluvit. Já byla pracovitá, zvyklá na práci už ze zemědělství. Později jsem se dozvěděla, že lidi, co tam byli na práci, posílali hlášení domů. To přišlo do Všenor; že Libuše pracuje ve Vídni, já měla její legitimaci. Ona odjela na Moravu a poslala mi telegram, že Karel je nemocný - bála jsem se, že pro ni přijdou. Ten večer přišla „Schutzpolizei“, ptali se po mně a musela jsem jít s nimi.

Dojeli jsme do Saarlandu, kde mě posadili do čekárny - skončila jsem opět ve vězení v Praze.

Jak dlouho jsi tam zůstala?

Bylo to německé vězení a dali mě do cely s árijkami, poněvadž jsem vlastně byla árijska. A když se mě německý vyšetřující soudce zeptal, kdo jsem, řekla jsem mu: „Ich wurde schlecht geboren.“ Chtěla jsem jen žít a pracovat jako ostatní lidé. Bylo to pro mě určité osobní zadostiučinění. Když se zeptal, kolik zlata jsem Libuši zaplatila, aby mi dala svou občanku, řekla jsem podle pravdy - nic. Pak mě převezli do cely mezi židovky. Když byl soud, přivedli i Libuši, která řekla, že jenom pomáhala židům, dostala půl roku a byla v Řepích. Když jsme se uviděly, moc jsme se smály; divili se, na to nebyli zvyklí, aby se jim tam zatčení chechtali. Mě k soudu ani nepředvolali, a šoupli mě rovnou na shromaždiště. To bylo v březnu 1943.

Jela jsi normálním transportem do Terezína?

Ano. A pak mám ještě jeden zajímavý příběh, jak se nám podařilo utéct z transportu z Christianstadtu. Byly jsme čtyři: Kromě mne ještě Hanka Donátová, Věra Kolářová, ta třetí byla myslím Hanka Witzová.

Co jsi dělala po válce, byla jsi opět aktivní ve straně?

Ano. Tenkrát za mnou přijela moje přítelkyně z Anglie a přemlouvala mě, abych tam jela, abych tam jela s ní. Řekla jsem jí, že to není možné, že tady musím zůstat, že musíme vybudovat nový řád. Když jsem dokončila Vysokou školu zemědělskou, tak jsem pracovala v Rudém právu, ale vlastně jsem k novinářině žádný vztah neměla. Byl tam Mírek Kárný, a když jsem skončila vysokou školu, tak jsem tam šla a dělala v zemědělské redakci.

Jak jsi přežila padesátá léta?

To byla taky taková historka. Byla jsem na nějaké schůzi, mluvil se o tzv. „druhém centru“, to bylo ještě před procesem se Slánským, byl tam nějaký funkcionář ze Státního filmu, který označoval lidi z vedení Státního filmu jako přátele a nepřátele, mluvil o Kopeckém, to byl ministr kultury. Já jsem se přihlásila, představila jsem se jako Friesová - a on to byl Fries. Přišli mi nějaký dopis, adresovaný mé sestřenci, která tehdy studovala na Vysoké politické. Poslal jí ho její přítel z Jižní Ameriky, ani mi ho neukázali, ale byl to „argument“, že jsem „kosmopolita“. Odešla jsem ze zpravodajství, ještě jsem byla nějaký čas na Barrandově ve filmu, a pak jsem půl roku pracovala jako traktoristka. Ale v tom stranickém prostředí jsem se pohybovala od třinácti let, rodiče jsem neměla, ti se nevrátili, tak ta strana byla trochu jako moje rodina. A když proti mně vystoupili, řekla jsem si, že oni tam vlastně nepatří, a že oni by spíš měli odejít. A až do roku 1968 jsem byla předsedkyní místní organizace a tu nám zrušili.

Pak jsi ještě nějaký čas pracovala jako tlumočnice?

Ano, v Pražské informační službě. To mě bavilo, ale byl to ohromný společenský propad, jako vyškrtnutá se přihlásit na takovou práci - to bylo asi v roce 1977 - 78.

Měla jsi zajímavý a pestrý život, a velice ti děkuji za rozhovor.

Pamětní deska v Bohušovicích

V neděli 15. ledna jsem se zúčastnila odhalení pamětní desky na nádraží v Bohušovicích. Myšlenka připomenout osudy tisíců židů, které na tuto železniční stanici před vybudováním vlečky do Terezína vlaky přivážely a odkud je odvážely do vyhlazovacích táborů, vznikla v soukromém gymnáziu Přírodní škola v Praze - Letňanech. To také zorganizovalo vše potřebné, od výtvarného návrhu přes jeho realizaci až po dojednání s železniční stanicí.

Po úvodním přivítání promluvil dr. Leo Pavlát, ředitel Židovského muzea v Praze, a po něm za pamětníky dr. Toman Brod. Oba zdůraznili význam bohušovického nádraží v kontextu holocaustu a připomněli krutou realitu osudů desítek tisíc deportovaných, pro které se toto místo stalo branou, ze které již nebylo návratu.

Poté zazněly verše Hanuše Hachenburga a po chvíli pietního ticha a zpěvu židovské písně Šalom chaverim byla deska odhalena. Na závěr setkání si všichni společně zazpívali píseň Karla Švenka Terezínský marš, která vznikla za války v ghettu a stala se tam neoficiální hymnou, a vyslechli pozdrav starosty města Bohušovice nad Ohří Ivo Hynla.

Studentům i pedagogům této školy za to patří náš upřímný dík; ten jsem také několika slovy v závěru slavnosti vyjádřila.

Text i foto: D. Lieblová

Minuta ticha

Leo Pavlát

Na konci týdne, kdy právníci i veřejnost do detailu probírali údajné židovství jednoho soudního znalce ve vztahu k hodnověrnosti jeho posudku, se na nádraží v Bohušovicích nad Ohří sešlo pár desítek lidí. V České republice je více než 2 800 železničních stanic a zastávek. Každá z nich má svou historii, svůj příběh. Ten bohušovický je však mezi všemi ostatními výjimečný. Tragicky výjimečný.

Na místním nádražičku od listopadu 1941 zastavovaly nejen běžné osobní a nákladní vlaky, ale bylo také cílem a současně výchozím místem i vlaků jiných. Do konce května 1943 sem jako do cílové stanice přijížděly soupravy s českými, moravskými i dalšími evropskými Židy. Přivážely lidi, kteří byli již dříve připraveni o práci, majetek, domov i důstojnost. V blízkém terezínském ghettu jich později na 35 000 našlo smrt, nemálo se jich však ještě z Terezína do

Bohušovic vrátilo. Soupravy, které odtud vyjížděly na východ, tentokrát směřovaly do vyhlazovacích táborů.

V neděli 15. ledna se na bohušovickém nádraží odhalovala pamětní deska: Česky, hebrejsky, anglicky a německy připomíná drama, o němž nejspíš většina těch, kdo tudy jezdí, nemá ponětí. Během pietního aktu projížděly stanicí nákladní vlaky, zastavil i jeden osobní. Dunění kol, skřípění brzd a hlášení nádražního rozhlasu občas přehlušovaly vzpomínky přeživších, mísily se se zpěvem mladých lidí. Odhalení pamětní desky bylo především jejich dílo. To oni, studenti a pedagogové Přírodního gymnázia v Praze, se takto rozhodli uctít památku těch, kdo přes bohušovické nádraží šli vstříc utrpení i smrti.

V jednom okamžiku pietního aktu byli přítomní požádáni o minutu ticha. Myšlenky a představy jsou rychlejší než slova, a když jsem zavřel oči, viděl jsem v duchu zubožené lidi, kteří pod dozorem SS a českých četníků vystupují z vlaků s číslem, zavěšeným na kartičce pověšené na provázku kolem krku. Řadí

se do čtyřstupů a pochodují do Terezína. Vybavil se mi i obraz jiný: Tentokrát stály na kolejích dobytčáky přistavené k cestě do Osvětimi. Úzký pruh mezi kolejemi byl pro desetitisíce českých a moravských Židů posledním kouskem země, na němž doma stanuli.

A potom - ne že bych si to přál - mi všechno v mysli přehlušily události předchozího týdne: Téměř 70 let po válce se v České republice úředně zkoumá, zda někdo je, nebo není Žid. Židovství se určuje rozbořením jeho jména. Židovským původem se zpochybňuje kompetence pro určité profesní úkony. Nařčený odborník pro jistotu uvádí, že Žid není, zatímco poradce českého prezidenta od něho požaduje jasné prohlášení: Jestliže není Žid, má se bránit! Jinými slovy: V tomto nesmí být pochyb!

Nevím, co prožívali ostatní během minuty ticha na bohušovickém nádraží, když se zde odhalovala pamětní deska obětem židovských transportů. Já cítil smutek, a to nejen kvůli zavražděným.

(Psáno pro Rádio Česko a Roš chodeš)

Život s nadějí

Jsou tři dny před Silvestrem, 28. 12. 2011. Večerní stará Praha se svou kouzelnou atmosférou. K Betlémské kapli v Praze už dlouho před 19. hodinou proudí skupinky lidí. Co se tam děje?

Už dlouho vím o připravované světové premiéře koncertu soudobého hudebního skladatele Jaromíra Vogela. Nemám ráda moderní hudbu. Ale byla jsem jednou na jeho koncertu a hudba zasvěcená vzpomínce na oběti šoa měla tehdy velice silný citový náboj a dokázala mne strhnout. I tento koncert s názvem Chaim be tikva, Život v naději, je věnován stejnému tématu, památce obětí šoa a zachránci dětských životů Nicholasi Wintonovi, a tak mi to přece jen nedá a chci ho slyšet. A vedlejší myšlenka: měla bych jít, kdoví, zda právě teď, před Silvestrem, kdy se každý těší na oslavy, toto téma vůbec přiláká posluchače, a také vstupenky nejsou právě nejlevnější - bylo by strašně smutné, kdyby rozlehlý prostor Betlémské kaple zel prázdnotou.

Ne, opravdu, hlediště nebylo prázdné! Slavnostní atmosféra, posluchačů plný sál.

Chaim be tikva je čtyřvětá symfonická svita, jednotlivé věty jsou propojeny intermezzy, zahranými pěticí dětských hudebníků, nejmladší z nich - flétnistce je 8 let. Smutkem prvních tří vět nazvaných Život s Davidovou hvězdou, V ghettu a Transport opakovaně prolíná nářek ženských hlasů prostrídáný dětským sborem, který tolik připomíná děti z Terezína, ve větě třetí je doznívající melodika klezmeru završena modlitbou Kadiš, modlitbou za zavražděné. Ale poslední věta, Naděje, do níž se mísí tóny Smetanovy Vltavy, která pak přechází v hymnu Hatikva, vyznívá nadějí v budoucnost a dětské hlasy jako by děkovaly Nikolasu Wintonovi za svou záchranu.

Nejsem hudební kritik, ani zde nechci vypisovat seznam zúčastněných umělců. Chci jen říci, že koncert byl veliký a silný zážitek i pro člověka, který nemá rád a neumí poslouchat moderní hudbu. Opravdu se mi s hudbou promítal před vnitřními očima jakýsi film smutku a beznaděje smrti za šoa. Až v závěrečné větě tóny izraelské hymny

a andělské Haleluja i ve mně vyzněly jako vysvobození, že holocaustem přece jen všecko neskončilo, že náš strom života sice krutě osekali, ale skácet se ho přesto nepodařilo.

Michaela Vidláková

Výstava Jany Dubové

Na sklonku minulého roku byly v prostorách Vzdělávacího a kulturního střediska ŽM v Maislově ulici vystaveny ukázky z díla Jany Dubové, členky naší TI. Křehké a subtilní obrázky byly doplněny texty a byly velice působivé. Je dobře, že výstava byla umístěna v tomto středisku, navštěvovaném mnoha lidmi, mezi nimiž je i dost mladých, kteří sem přicházejí na přednášky.

Zápisy v knize hostů jistě napoví, jak na ně výstava zapůsobila.

E. Št.

Terezínská štafeta

Michaela Vidláková

Nastoupila jsem do tramvaje, usedla a najednou se ke mně přihnul mladíček ve vlněné čepici naražené až do čela: „Jé, dobrý den, kde se tu berete, co děláte, jak se máte, rád vás zas vidím,“ zahlaholilo zpod té čepice radostně. No ano, jeden z těch kluků, které tak miluji, obdivuji, kterým tak fandím. Student Přírodní školy, gymnázia v Praze - Letňanech. „Ahoj, a co ty tady?“ odpovím. Samozřejmě, vrací se zase z jedné z aktivit studentů této naprosto výjimečné pražské školy. Taky ho ráda vidím. Za tu dobu, kdy se známe a kdy se jim snažím být prospěšná a nápomocná, mi opravdu přirostli k srdci. Skoro jim závidím nesčetné možnosti, které jim škola nabízí.

Tuto soukromou Přírodní školu založil společně se skupinou přátel její dnešní ředitel, Mgr. František Tichý, v roce 1993. Škola má zcela osobitý systém a její aktivity jsou velice rozmanité: ekologie, historie, sport, umění, to vše navíc k běžné výuce. Vícedenní *putávky* po sou-

ši i na vodě, náročné výlety (např. pochod Praha - Říp), ekologické expedice do České Kanady, vtipné hry, závody a soutěže. 300 stránek má knížka Františka Tichého „Přírodní škola - cesta jako cíl“ zachycující život a dění tohoto gymnázia. Stačí jen vnímat kamarádkové ovzduší mezi panem profesorem Tichým a jeho studenty, nicméně s naprostým respektováním jeho autority. Skvělá škola, vychovávající ze studentů samostatně myslící, všestranné, motivované mladé lidi.

A proč tato škola tak zaujala právě nás? Jedno z témat, jímž se zabývá skupina chlapců a děvčat, převážně z 5. - 7. třídy gymnázia, je totiž Terezín a jeho role v „konečném řešení židovské otázky“. Podívejme se jen, co už dokázali: naskenovali všechna dostupná čísla časopisu Vedem a umístili je na webových stránkách v tak sofistikovaném programu, že si jimi můžete doslova listovat. Na web umístili i další terezínský chlapecký časopis Kamarád. Natočili na video, zčásti přímo v Terezíně, několik bývalých vězňů s jejich vzpomínkami a chtějí z toho vytvořit dokumentární výukový materiál pro dobu, kdy už tu pamětníci nebudou. Vydali spolu s paní Rút Křížkovou knížku básní patnáctiletého terezínského kluka Hanuše Hachenburga, který zahynul s rodinným táborem v Osvětimi. Ztvárnili i jeho loutkovou hru, kterou několikrát úspěšně uvedli na veřejnosti (o tom jsme se již na stránkách TI podrobněji zmiňovali). Navrhli a zorganizovali umístění důstojné pamětní desky na bohušovickém nádraží, kudy přicházely a přes něž zase do nenávratna odjížděly terezínské transporty.

A v loňském roce spustili na webu soutěž pro školní mládež s názvem „Převezmi terezínskou štafetu“. První kolo soutěže s názvem „O Petrův zápisník“ proběhlo na podzim. Úkoly byly postaveny zajímavě a poutavě, takže skutečně probouzely soutěžního ducha a současně, téměř nenápadně, dodávaly soutěžícím mnoho informací. Otázky se týkaly doby před deportací, protizidovských opatření a transportu a příjezdu do Terezína a byly většinou koncipovány tak, aby při jejich řešení byl účastník přímo vtahován do tehdejších reálií: představit si život pod norimberskými zákony, orientovat se v tehdejším slovníku, správně seřadit časovou posloupnost různých událostí a pod. Ukažme si jeden příklad soutěžního zadání:

Soutěžní úkol č. 7

Při odjezdu do Terezína si mohl každý člověk sbalit 50 kg osobních věcí. Takovou zátěž však málokdo unesl, do Terezína to bylo z nádraží 2 kilometry. Vyzkoušej si, například pomocí balené vody, kolik kilogramů na takovou vzdálenost reálně uneseš ty sám (sama). Hodnotu zde napiš. Pak sestav seznam věcí, které by sis v dnešní době vzal(a), kdybys zjistil(a), že máš zítra nastoupit do transportu. Bez rodiny a kamarádů, nevíš, co tě čeká, v jakých podmínkách budeš žít, ani jak dlouho budeš pryč z domova. Váha všech věcí dohromady nesmí překročit hmotnost, kterou doopravdy uneseš! Některé méně obvyklé věci můžeš i stručně zdůvodnit.

Dobře se nad tím zamysli, zvažuj všechny možné situace!

Soutěž vzbudila až nečekaný zájem, zúčastnilo se jí několik desítek žáků a studentů z mnoha různých škol. Odevzdané výsledky byly tak dobré, že bylo velmi obtížné určit vítěze, a tak byla vybrána ve čtyřech kategoriích vždy desítka nejlepších nebo nejzajímavějších prací. Na slavnostní vyhodnocení 28. 11. 2011 se do velkého sálu Vzdělávacího centra Židovského muzea v Praze sjelo odhadem 70 - 80 žáků ze všech koutů Česka, jedna skupina dokonce až z Ostravy.

Program zahájila soutěžní hra v okolních ulicích. Na přivítanou studenti s vervou zazpívali Švenkovu terezínskou hymnu. Ukázky vyhodnocených prací byly zajímavé, jedno ze zadání bylo třeba napsat fiktivní dopis z Terezína. Uvědomit si, že smí mít jen 30 slov - a žádné stěžování! Největší zájem vzbudil (a nejvíc bodů získal) dopis, psaný formou akrostichu - první písmena slov dávají skrytou větu: **BOJÍM SE TRANSPORTU.**

Na vyhlášení vítězů se podíleli i tři bývalí „Terezíňáci“, Toman Brod, Tommy Karas a Michaela Vidláková. Předávali ceny a vyprávěli pár svých vzpomínek. Odměnou pro soutěžící byly knížky - vzpomínková kniha Tomana Broda, deník Petra Ginze a Hachen-

burgovy básně nebo DVD Hanin kufřík - a samozřejmě možnost postoupit do druhého kola. Malé neformální pohoštění program zakončilo a soutěžící se rozjžděli domů, aby se mohli pustit do druhého kola, s názvem „Vedem dnes“, které již v současnosti končí a je věnováno časopisu Vedem a životu dětí a mládeže v Terezíně.

Na ty, kdo se úspěšně proboují i druhým kolem, čeká pak od začátku března kolo třetí - „Po stopách transportů“.

Myslím, že o významu soutěže výmluvně vypovídají závěrečná slova jednoho z účastníků:

A nakonec můžeš napsat, co považuješ za důležité (např. nějaký vzkaz pro organizátory):

Dobrý den, jsem sice žák osmé třídy, ale jsem ročník 1999, nechodil jsem ani do prvé ani do páté třídy, naše škola mi umožnila tyto třídy přeskóčit po přezkoušení a psychologickém posudku. Moc rád jsem se seznámil s Vaší soutěží, která mě opravdu zaujala, i přestože můj koníček je hlavně matematika a šachy. Nebýt tohoto projektu, nikdy by mě nenapadlo se takto blíže s tímto obtížným obdobím seznámit, přečíst si o tom knihy a vyhledávat na internetu, za Vám moc děkuji. Velice se těším na další úkoly! A. K.

Ztracená, nevzpomínaná

Při listování výtvarnými publikacemi či na některých výstavách se ještě často setkáváme s díly významného výtvarníka Františka Kysely. O jeho rodném zázemí se nikde nepíše a přece si zaslouží pozornost, alespoň na stránkách našeho časopisu.

František Kysela zemřel v roce 1941 a zůstala po něm vdova Olga Kyselová, Židovka, a jejich syn Jiří. Oba se v době nacistické okupace exponovali v odbojovém hnutí a Olga Kyselová pak byla 12. června 1942 zatčena gestapem a několik dní poté, 29. června, i její syn Jiří. Olga byla po zatčení uvězněna na malé Pevnosti v Terezíně a později přemístěna do terezínského ghetta, odkud odjela transportem v říjnu 1944 do Osvětimi, kde skončila v plynové komoře. Její syn Jiří zemřel v Osvětimi na tyfus 23. 2. 1943. (Viz „Acta Universitatis Carolinae“, ročník 1962.)

Je tomu letos 70 let, co se oba, nedbajíce vlastního ohrožení a nebezpečí (doba heydrichiády!) oddali boji proti nacistickému teroru.

Potomci po nich nezůstali, přátelé nežijí. Myslím, že si zaslouží aspoň tuto naši vzpomínku.

Eva Štichová

Tiskové sdělení litevského velvyslanectví

Terezínská iniciativa obdržela tiskové sdělení velvyslanectví Litevské republiky v České republice, citující prohlášení litevského ministra zahraničí Ažubalise. Řekl: „Litva vyvíjí upřímné a trvalé úsilí o zachování památky obětí šoa, boj proti antisemitismu a prosazování tolerance a vzájemného respektu.“ Rok 2011 byl rokem litevské vzpomínky obětí šoa, s řadou litevských a mezinárodních výstav a vydání publikací. Od roku 1994 se na Litvě připomíná 23. září, výročí likvidace ghetta ve Vilně v roce 1943. V zemi existuje řada památníků význačných „litvaků“, litevských Židů.

Genocida, paměť a dnešek

Někteří z nás si už v záplavě beletrie vyberou raději knihu, která se obírá naléhavými problémy dnešního světa, nad kterými se sami zamýšlíme. Takovou knihou je spis filozofa Pavla Barši, profesora politické vědy na Filozofické fakultě UK, s názvem „Paměť a genocida“ a s podtitulem „Úvahy o politice holocaustu“. V edici historického myšlení ji v roce 2011 vydalo nakladatelství Argo.

V mnohém snad náš čtenář nebude s autorem souhlasit, ale právě konfrontace různých názorů přispívá k jejich třibení a prohlubování.

Autor nejprve rozebírá vztah ke genocidě, dnes nazývanou holocaust, od třicátých let minulého století do dneška. Mezi jiným píše: „Nacistická genocida Židů představovala mezní případ popření lidskosti. Proto by etika genocidy měla spočívat v pěstování solidarity s těmi, jimž je upírána lidskost, ať se děje kdekoli a jménem dobra a identity jakékoli skupiny (str. 26). Ze stejně univerzalistického pojetí vychází i americký rabín Jakob Neugner: „Vidím Židy jako paradigma toho, co se stalo lidstvu obecně. Chci pojednávat Židy jako sugestivní příklad, jednu lekci mezi jinými o tom, co znamená být člověkem v našich časech (str. 29).

Jsou tu i další citace různých filozofů, historiků i spisovatelů, které ukazují také proměnu vztahů národů k šoa. Od nepopíratelné nevšimavosti v třicátých a ještě i v první polovině čtyřicátých let minulého století (vracení uprchlíků, neochota poskytování azylu, nečinnost při deportacích a pod.) k inkorporaci židovských obětí perzekuce do skupiny antifašistických bojovníků včetně všech obětí nacismu a poté k přepnutí režimu paměti na vydělení šoa jako nepopíratelně nejzrůdnějšímu zločinu nacistů. V šedesátých letech pak vynikla úloha amerických Židů a americké vlády při odčiňování všeho, co souviselo s morálně zvrhlým „Konečným řešením židovské otázky“. I mladý židovský stát Izrael měl nejdřív k šoa ambivalentní postoj a teprve soud s Eichmannem ho přivedl k začlenění vzpomínky šoa do paměti izraelského státu.

Také v Evropě, kde se vlastně holocaust odehrál, se národy postupně vyrovnávaly s touto bolestnou kapitolou své minulosti. Prvních dvacet let po válce byla tato součást okupantské historie vytlačována na okraj soukromého válečného utrpení evropských národů. Objevily se dvě strategie. Jedna z nich sleduje podtržení vlastních křivd a nároků a relativizuje význam genocidy Židů, druhá zahrnuje masakry Židů do celkových ztrát utrpených během okupace. Obě strategie se doplňují a jsou provázány bojem o čísla, ať už ve sporech v Osvětími, v historické literatuře i v politice.

V novém tisíciletí se přístupy rozličných evropských národů už tolik neliší a ve své snaze zařadit se do civilizovaného světa a nové evropské přítomnosti odkrývají svou vlastní roli a horlivě se účastní znovuožívání paměti zavražděných Židů. Množí se muzea, památníky, pamětní desky a zveřejňování svědectví přežívajících pamětníků. Rozlišuje se paměť osobní i kolektivní a paměť historická. Osobní paměť není vždy přesná, je však emotivní a autentická. Kolektivní paměť je přesnější, probíhá v širší škále, může se v daném čase měnit a ústí často do uměleckých projevů nestejně hodnoty. Historická paměť se drží doložených faktů, které jsou zpracovány profesionálními historiky, a tudíž věrná. Mezi těmito třemi druhy paměti vzniká občas napětí, ale přesto se prospěšně doplňují.

V tomto díle najdete hodně citátů z děl jiných uznávaných autorit z oborů vědy, literatury i filmu. Za všechny jmenujme Elie Wiesela, Hannah Arendtovou, Primo Leviho, Zigmunta Baumanna, Joan Wolfovou, Claude Lanzmanna, Stevena Spielberga a podle rejstříku byste našli ještě mnoho dalších jmen.

Moje informace je velmi kusá a povrchní, nelze tu více; a chcete-li jít více do hloubky, knihu se jistě opatříte.

Hlavní je autorův závěr: „Chceme-li zabránit opakování vši té morální devastace, která vedla k zločinům proti lidskosti, nesmíme dopustit, aby z lidského společenství zmizel pojem solidarita a biblický příkaz: Nezapíjejš!“

E.Št.

Těžko uvěřit,

že členka naší Tereziánské iniciativy, paní **Lisa Miková**, pro nás většinou Líza, se 31. ledna dožila devadesáti let. Zatímco velká část jejich vrstevníků již odpočívá a z veřejného života se spíš vytrácí, Líza má energie na rozdávání (mám dojem, že někdo zfalšoval matriku).

Je dlouholetou členkou předsednictva TI, kde patří mezi nejaktivnější, a své vědomosti, životní zkušenosti i svou energii vkládá zejména do jednoho z nejdůležitějších úkolů, spíše posláním Tereziánské iniciativy - zachovat v paměti lidi i národa vědomí o osudu evropských, a zejména českých židů za 2. světové války.

redakce TI

INFORMACE - VZKAZY - VÝZVY - PROSBY

Ve čtvrtek 8. března 2012 se bude od 10.00 hodin konat v Pinkasově synagoze v Praze tradiční tryzna k výročí vyvraždění rodinného tábora v Osvětimi-Birkenau v březnu 1944.

Jom ha-šoa se letos koná již posedmé na náměstí Míru v Praze. Přijďte ve středu 18. dubna od 14 do 17 hodin a přečtěte alespoň několik jmen. Akci pořádají Institut Tereziánské iniciativy a Nadační fond obětem holocaustu.

Mezinárodní hudební festival Pražské jaro a Tereziánská iniciativa uspořádaly k oslavě 85. narozenin profesorky Zuzany Růžickové hudební gratulaci. Na tři cembala zahráli 16. ledna v kostele sv. Vavřince pod Petřínem Monika Knoblochová, Václav Luks a Vojtěch Spurný. Dalšími účinkujícími byli členové Collegia 1704. Mezi gratulanty byla, mimo řady dalších, i Dagmar Lieblová, která velmi citovým projevem vzpomenu na „nejen tereziánské období“ oslavenkyně a vehnala tak slzy do očí mnohých přítomných. Ke gratulaci k životnímu jubileu Zuzany Růžickové se připojuje i předsednictvo TI a redakce našeho časopisu.

-mist-

Ještě ke knize „Chudí v Lodži“

Velice děkujeme skupině bývalých českých lodžských vězňů za jejich poznámky ke knize „Chudí v Lodži“. Jejich autentické svědectví a porovnání podmínek v ghettech Lodž a Terezín je neobyčejně cenné a právě o toto srovnání nám šlo.

E.Št.

3. listopadu minulého roku zemřel plukovník Jan Horal.

V září 1939 ve svých 17 letech utekl z Československa ještě s dalšími vojáky československé armády a zúčastnil se bojů u Dunkerque.

Po válce se vrátil do vlasti a v roce 1948 utekl znovu, tentokrát do Švédska. Odtud pomáhal svým válečným kamarádům a stal se největším mecenášem československých válečných veteránů.

Po roce 1989 se vrátil zpět do ČR.

Tereziánská iniciativa je Janu Horalovi vděčná za to, že po několik let umožnil konání sněmu TI v prostorách hotelu DUO zdarma.

-mist-

Zapojte se do výzkumu Zdravý senior!

Vstupní kritéria: 56 let a více, mateřský jazyk: čeština, bez neurologických obtíží (epilepsie, bezvědomí, vážné úrazy hlavy, prodělaná borelióza, meningitida, léky na spaní ap.), psychické zdraví.

Hledáme dobrovolníky, nejlépe se středoškolským a základním vzděláním, nad 75 let i s VŠ vzděláním. Přihlásit se můžete na e-mail: adcentrumKV@centrum.cz nebo na záznamník na čísle **267 162 344** kdykoliv. (V minulém vydání Tereziánské iniciativy jsme omylem - nikoliv vinou redakce - uvedli špatné telefonní číslo). Na záznamníku zanechte laskavě své jméno a telefonní číslo. Ozveme se Vám. Děkujeme.

Mgr. Ing. Hana Horynová

Poradna pro poruchy paměti, Neurologická klinika, FNKV, pavilon K1

POZOR – ZMĚNA TERMÍNU!

Bohužel došlo ke změně termínu konání sněmu,
a tak věnujte prosím pozornost této pozvánce, v níž vás všechny zveme

**na sněm
Terezínské iniciativy,
který se koná v úterý 17. dubna 2012
v hotelu DUO v Praze
(Teplická 492, Praha 9).**

**Zahájení v 10.00 hodin,
prezence od 9.15 hodin.**

**Jak se už stalo tradicí, v den sněmu - 17. 4. večer - půjdeme do divadla,
tentokrát do Divadla Na Vinohradech, kde uvidíme hru Jerzyho Kosinského**

BYL JSEM PŘI TOM.

Hrdina Kosinského příběhu je nucen opustit své dlouholeté útočiště zahrady starého domu uprostřed New Yorku. Do světa se vydává vyzbrojen znalostmi zprostředkovanými pouze televizní obrazovkou. Náhodné setkání s bohatou ženou je počátkem cesty plné bizarních, komických a překvapivých okamžiků, na jejímž konci čeká závratná kariéra.

Tragikomický příběh zahradníka Chancyho z Kosinského románu před lety proslavil film s Peterem Sellersem.

Premiéra představení proběhne 19. března v dramatinizaci a režii Martina Stropnického. V hlavních rolích uvidíme Viktora Preisse, Otakara Brouška a Veroniku Žilkovou.

Vstupenky na divadelní představení si objednávejte v sekretariátu TI u Marty Jodasové (tel.: 222 310 681).

**Terezínská
iniciativa**

Vydává Terezínská iniciativa, Jáchymova 3, Praha 1. Tel./fax: 222 310 681, e-mail: terezinskainiciativa@email.cz.

Redakční rada: Eva Fantová, Doris Grozdanovičová, Anna Lorencová, Michal Stránský, Eva Štichová, Michaela Vidláková

Bankovní účty: v Kč: 59433011/0100, v EUR: 342781234555011/0100, v USD: 348331234555011/0100

Číslo 58 vyšlo v únoru 2012.

MK ČR E 10779